

condidi, quem Aldofredo notario scribendo commisi; ut quando dies legitimus post transitum meum advenerit, recognitio sigillis, inciso lino, ut legis decrevit auctoritas, per inluster vir Amalsindo, quem in hac pagina testamenti nostri legatarium institui, gestis reipublicae municipalibus titulis, ut ab ipsis ejus prosecutione muniatur, et in charta basilicae S. Praejecti, quem ego aedificavi, conservandum decrevi. In reliquo vero qualescumque a quocumque epistolae aut testamenti vel conscriptione de nomine meo vel manu mea firmatae ostensae fuerint, ante hoc testamentum praenotatae, quas hic non commemoravero, exceptis ingenuitatibus quas pro anima nostrae remedio fecimus aut ad huc facere volumus, vacuae permaneant. Et quod unicuique per hoc testamentum dederō dareque iussero, id ut fiat, detur, praestetur, impleatur te omnipotens testem committo.

scribendum comisemus ut, quomodo dies legitimus post transitum nostrum advenerit, recognitis segillis, inciso lino, ut Romane legis decrevit auctoritas, per inlustris viros illos, quos in hac pagina testamenti nostri legatarios instituimus, gestis rei publicae municipalibus titulis eorum prosecutione ab ipsis muniatur. Igitur cum, iubente Domino, de istius vitae cursum migraveremus, tunc quicquid in omnibus pridie quam moriamur tenere videmur, quicquid ex proprietate parentum vel proprio laboris seu ex munificentia piis principibus percipere meruimus vel de quibuslibet titulis atque contractis, vinditionibus, cessiones, donationes vel undique, Domino adiuvante, ad nostram pervenit dominationem, tu tunc, dulcissima coniux mea illa, vosque dulcissimi filii mei illi, heredes quoque meos vos esse volo: hereditatem meam habituri, reliqui vero heredis exheredis sint ergo, excepto quod unicuique per hunc testamentum dederō dareque iussero. Id ut fiat, detur, prestat, impleatur te, omnipotens Deus, testem committo.

Die Übereinstimmungen sind, wie man sieht, allgemeiner Natur und bestehen in einer Reihe von Wendungen, die aus dem spätrömischen Testamentsformular stammen und weder bei Marculf noch bei Widerad originell sind, sondern in fränkischen Privattestamenten der Merowingerzeit auch sonst verwendet werden.¹ Ferner ist zu bemer-

¹) Vgl. über fränkische Privattestamente KRUSCH NA. 20, 539 f., und